

Enkele bedenkingen

*bij de Nederlandse namenlijst van de Europese
herpetofauna (STRIJBOSCH ET AL., 2005)*

Jeroen Speybroeck
jeroenspeybroeck@hotmail.com
Foto's van de auteur

en een reactie op **BAUER (2006)**

De Nederlandse namenlijst voor de Europese herpetofauna (STRIJBOSCH ET AL., 2005), opgesteld door vijf Nederlanders en één Vlaming, levert een zinvolle poging tot consensus en standaardisatie van het naamgebruik voor deze groep dieren. Waardevolle wijzigingen zijn onder meer de namen Kaspische toornslang, dikkopschildpad, weideadder, Cantabrische adder en 'Iberische' in plaats van 'Spaanse' als adjectief. De wijziging van de namen van de groene kikkers is op zijn minst een goede poging, maar misschien niet volmaakt. Enkele overige wijzigingen ten opzichte van de namen uit de Elsevierverslating van ARNOLD (1978), lijken mij minder geschikt.

Enkele overwegingen bij STRIJBOSCH ET AL. (2005)

Eerst even dit. De auteurs nemen de lijst van soorten van ARNOLD (2002) over. Hoewel ik dit persoonlijk betreurt, is daar op zich niks op tegen, ware het niet dat ze twee recentere soorten wél toevoegen, *Speleomantes strinatii* en *Lacerta bilineata*. In Arnolds gids worden deze inderdaad aangehaald als soortrangwaardig. Dat geldt echter evengoed voor bijvoorbeeld *Elaphe sauromates*, die niet in de lijst werd opgenomen. Dit maakt de toevoeging van deze twee soorten enigszins subjectief.

Algemeen valt het eurocentrische karakter van veel namen te betreuren. Soorten die ook buiten Europa voorkomen worden verengend aangeduid met hun Europese areaal (Balkankamsalamander, Balkanbeekschildpad, ...). Uit voorkeur voor korte namen verloren soorten een adjectief of voorvoegsel, dat hen hielp onderscheiden van andere (weliswaar niet-Europese) soorten (bv. ribbensalamander, franjeteen, zandboa, bladvingergekko, wormslang). Dit gebeurde echter niet consequent, want andere behielden zonder aanwijsbare reden hun epitheton wel (Europese tijtjak i.p.v. tijtjak,

Luipaardslang (*Zamenis situla*)

Europese moerasschildpad i.p.v. moerasschildpad, maskerdwergslang i.p.v. dwerslang).

Sommige soorten krijgen het adjectief 'gewoon' (gewone pad, gewone kameleon), terwijl andere dat, zonder duidelijke reden, niet krijgen (adder, boomkikker, ...).

Het verruimen van de geografische verwijzing 'Spaanse' naar 'Iberische' is een verbetering, ook al ligt het woord vele leken allicht minder goed in de mond en komen sommige soorten ook buiten het Iberisch schiereiland voor (Iberische knoflookpad bijvoorbeeld — met Italiaanse kamsalamander als vergelijkbaar geval). 'Spaanse muurhagedis' en 'Spaanse zandloper' bleven echter, helaas, op grond van hun naar Spanje verwijzende wetenschappelijke naam ongemoeid, wat – ten onrechte – lijkt te suggereren dat deze in tegenstelling tot de met 'Iberische' aangeduide soorten enkel in Spanje zouden voorkomen.

De Ligurische grottensalamander komt ook in Frankrijk voor, terwijl de Ambrosi's grottensalamander ook in Ligurië voorkomt. Analoog met 'Ambrosi's grottensalamander', was 'Strinati's' misschien beter geweest. Bovendien zou onder meer 'Ambrosius' wellicht taalkundig correcter geweest zijn, aangezien dit de nominatief is van de

in de wetenschappelijke naam verwerkte genitief (*ambrosii*).

Sommige minder geslaagde oude namen bleven ongemoeid. De roodkoptoornslang (STUMPFL-RIENKS, 1992) doet haar naam amper eer aan. 'Karpatenwatersalamander' was misschien geschikter geweest dan 'Karpatsalamander' (analoog met 'Alpenwatersalamander'). Al bestaat er geen Karpatenlandsalamander waarmee het onderscheid gemaakt moet worden, zo wordt aangegeven welk type salamander het betreft. De Griekse en Moorse landschildpad blijven verwarrend benoemd, met betrekking tot hun wetenschappelijke namen en hadden misschien beter een naam in navolging van bijvoorbeeld de Engelse namen gekregen.

'Sopramontegrottensalamander' was beter geweest dan 'Supramontegrottensalamander', aangezien dat meer overeenstemt met de niet-verlatijnste spelling van het bedoelde gebergte.

Aangezien de Iberische vroedmeesterpad ook in Andalusië voorkomt, lijkt de (reeds vroeger gelanceerde) naam 'Betische vroedmeesterpad' geschikter dan 'Andalusische vroedmeesterpad'. Analoog hieraan komt de groengestipte kikker, naast de Iberische groengestipte kikker, ook op het Iberisch

Peloponnesoshagedis (*Podarcis peloponnesiacus*)

schiereiland voor.

Bij *Podarcis*-soorten zonder duidelijk muurbeklimmend bestaan, werd 'muur' weggelaten. Zo verdwijnt echter ook de aanduiding van verwantschap tussen deze soorten. Het ecologisch onderscheid tussen bodembewoners en muurklimmers is verder voor veel soorten onduidelijk of minstens dubbelzinnig. De Peloponnesohagedis en de Tyrreense muurhagedis hebben beiden een bergbewonende streekgenoot. Hoewel deze (de Griekse berghagedis) in het geval van de eerste weliswaar niet dezelfde plaatsaanduiding (Peloponnesos) in haar naam draagt, lijkt het wat vreemd de een als een muurhagedis te bestempelen en de ander gewoon als 'hagedis'. Te meer, daar namen als bijvoorbeeld 'Peloponnesohagedis' en 'Siciliaanse hagedis', doen vermoeden dat ze de enige hagedissensoort in het vernoemde gebied zouden zijn.

Meer smaakgebonden kritiek is dat een aantal namen wat lang zijn (Zuidwest-Iberische hagedis), maar anderzijds zou iets als 'Iberische groenrugmuurhagedis' natuurlijk amper beter zijn. Dan toch maar het lelijke 'Carbonells muurhagedis'? '(Amerikaanse) stierkikker' leek ook geschikter dan 'brulkikker', daar het geluid dat het dier pro-

duceert bezwaarlijk brullen genoemd kan worden en de naam dan analoog zou zijn aan diens naam in zowat alle andere talen.

De veel te lange namen voor de groene kikkers werden terecht aangepakt. Er werd geopteerd alle soorten onder te brengen in een van drie groepen: meerkikkers, poelkikkers of bastaardkikkers. Deze indeling heeft zijn verdienste, ook al gaat hiermee de aanduiding dat allen verwante groene kikkers zijn, verloren. Bovendien kan de term 'bastaardkikker' nogal negatief klinken in de oren van leken, die hierin, gezien de exotenproblematiek met bijvoorbeeld de brulkikker, misschien een verholen oproep tot uitroeien van het dier zouden kunnen zien. De term 'hybride' behoort dan weer eerder tot het vakjargon.

De namen 'hazelskink' versus 'gestreepte hazelskink' kunnen verwarren. De hazelskink is namelijk slechts minder (fijn) gestreept en de gestreepte hazelskink kan volstrekt streeploos zijn. De adjectieven 'Italiaanse' en 'Iberische' leken geschikt als eventuele alternatieven.

De kielhagedissen kregen elk een geografische referentie. Op zich niks mis mee, maar de naam 'blauwkeelkielhagedis' was goed ingeburgerd en lijkt zeker niet minder doordacht gekozen

Gestreepte hazelskink (*Chalcides striatus*)

Girondische gladde slang (*Coronella girondica*)

dan 'Dalmatische kielhagedis'. Die laatste stemt dan weer beter overeen met het Engels. De Andalusische kielhagedis komt slechts in een klein deel van Andalusië voor, zodat de geografische verwijzing slechts deels verhelderend werkt.

BAUER (2006)

Een kritiek op de lijst werd reeds gepubliceerd door BAUER (2006). De auteur beperkt zich, helaas, tot de reptielen, doet geen formeel voorstel tot gebruik van andere namen en laat na een volledig overzicht van de soorten te geven. Ikzelf wens evenmin andere namen voor te stellen. Het lijkt mij immers belangrijker tot standaardisatie te komen dan de ideale, mooiste namenlijst samen te stellen. Daarom stel ik voor zonder meer de namen van STRIJBOSCH *ET AL.* (2005) te gebruiken, ook al lijkt de keuze van een conservatieve soortenlijst een vrij spoedige revisie noodzakelijk te maken. Ik ben het dan ook eens met BAUER (2006), dat het jammer is dat door aannemen van de lijst van ARNOLD (2002) een reeds gedateerde snapshot van taxonomische inzichten werd genomen. Het lijkt me echter weinig zinvol, zoals BAUER (2006), slechts enkele taxonomische wijzigingen aan te stippen en geen totaalbeeld te schetsen. Daarom beperk ik mij hier tot de Nederlandse namen en

verwijs voor een poging tot objectieve update van de taxonomie en nomenclatuur graag naar SPEYBROECK & CROCHET (ingediend) of de aan het eind van dit artikel vermelde weblink.

Verder gaat BAUER (2006) bij taxonomische stellingnames in de fout. *Testudo weissingeri* werd terecht verworpen als taxon (zelfs als ondersoort) door FRITZ *ET AL.* (2005). Het voorgestelde *Anguis cephalonicus* is fout op twee manieren: de juiste naam is *Anguis cephalonica*. Naast de evidente spellingsfout is het 'woordgeslacht van variëteit' irrelevant, aangezien het genus *Anguis* door LINNAEUS (1758) als vrouwelijk werd aangeduid. BAUER vermeldt verder dat de geslachtsnaam *Coluber* niet langer gebruikt kan worden voor Europese soorten. Dat klopt (SCHÄTTI & UTIGER, 2001; NAGY *ET AL.*, 2004) en terwijl *Hierophis* en *Dolichophis* inderdaad van kracht zijn voor een aantal voormalige *Coluber*-soorten, wordt *Platyceps* echter niet vermeld. Het suggereren de genusnaam *Pelias* te herwaarderen lijkt niet zinvol, aangezien vooralsnog geen enkele publicatie deze stellingname hard maakt en het heropduiken van deze naam eerder als archaisch dan als pro-actief gezien kan worden. Deze taxonomische onvolkomenheden laten een onvolledige en deels onjuiste indruk na, die gebrekkig op de weten-

schappelijke literatuur gestoeld is. Elke referentie om de gemaakte beweringen te staven ontbreekt.

Verder ben ik het oneens met onnodig wijzigen van ingeburgerde namen zoals Europese tjitjak, hagedisslang, dobbelsteenslang en Girondische gladde slang en gaat het hele etymologische verhaal omtrent *sauromates* wel erg ver. Als men aldus te werk zou gaan, moet de meerderheid van alle Nederlandse flora- en faunanamen herzien worden ten gevolge van etymologie van de wetenschappelijke naam. Bovendien is de soort *Elaphe sauromates* allesbehalve een typische hagedissenpredator. Het vrijwaren en/of gebruiken van de naam hagedisslang zou dan ook erg onzinnig zijn en kan bezwaarlijk een goed alternatief genoemd worden voor oostelijke vierstreepsslang. Een geschikte naam blijft echter moeilijk te geven voor deze soort. Zo leidt een vertaling van de Engelse naam tot het weinig specifieke 'gevlekte slang'. In die zin is Bauers poging lovenswaardig. Toch zou ikzelf aan de laatste naam de voorkeur gegeven hebben, aangezien dit dier ook als adult duidelijk door vlekken (en niet door strepen) getypeerd wordt.

De naam Europese moerasschildpad lijkt mij behoorlijk ingeburgerd en ook scheltopusik zou ik ongemoeid laten. De bij de foto's vermelde maar helaas niet in de tekst beargumenteerde naam 'karsjthagedis' lijkt me om vergelijkbare redenen geen goed idee. 'Pootloze skink' is m.i. inderdaad ongelukkig gekozen en wederom eurocentrisch van aard, maar het ingeburgerde 'gevlekte slangskink' geniet mijn voorkeur in plaats van Bauers door esthetische motieven ingegeven 'gespikkelde slangskink'. De aangeduide verwarring met het hoofdlettergebruik, deels analoog aan het bekende 'een Kleine vos is geen kleine Vos'-fenomeen (of nog beter: 'een kleine vos is geen kleine vos'), lijkt terecht.

Conclusie en aanvullende lijst

Tenslotte dient benadrukt dat ik, naast persoonlijke voorkeuren, voorstander ben van standaardisatie. Daarom leg ik mij – na dit schrijven – neer bij het werk van STRIJBOSCH *et al.* (2005) en steun ik het aannemen van de door deze auteurs voorgestelde namen. Voor de soorten die niet behandeld werden door deze auteurs, stel ik graag de in de hieronder te vinden lijst vermelde namen voor en hiermee wil ik het gladde ijs van de 'triviale nomenclatuur' verlaten.

Voor een wetenschappelijk gestoelde poging tot up-to-date taxonomie van Europese herpetofauna wordt verwezen naar <http://nemys.ugent.be/euroherp>. De recentere wijzigingen zijn vervat in onderstaande lijst, die het resultaat is van intensief en kritisch opvolgen van de relevante literatuur. In tegenstelling tot deze lijst, zal bovenstaande webstek dynamisch en met kritische blik toekomstige wijzigingen blijven weergeven. Zoals echter reeds vermeld, zal in SPEYBROECK (ingediend) een overzicht van de actuele stand van zaken gegeven worden.

Enkele kanttekeningen bij de lijst:

- Het Europees grondgebied is voor deze lijst afgebakend als het Europa van ARNOLD (1978) en is dus kleiner dan geografisch Europa, terwijl de gids van ARNOLD (2002) een gebied groter dan geografisch Europa beslaat en onder meer de biogeografisch afwijkende eilanden van Macaronesië en de Aziatische Griekse eilanden includeert.
- Een "*" na de Nederlandse naam betekent dat deze niet als dusdanig opgenomen is in STRIJBOSCH ET AL. (2005) en ingegeven werd door taxonomische veranderingen. Alle overige namen werden overgenomen van STRIJBOSCH ET AL. (2005).
- De van een grijze achtergrond voorziene taxa hebben min of meer recente wijzigingen in taxonomie en/of nomenclatuur ondergaan, zoals besproken in SPEYBROECK & CROCHET (ingediend).

Dank

Graag wil ik Sergé Bogaerts bedanken voor de positieve stimulans en het proeflezen.

SUMMARY

The author discusses a proposal for Dutch names for European amphibians and reptiles by STRIJBOSCH and others (2005) and a reaction to that article by A. BAUER (2006). A full updated list of scientific and vernacular names as proposed by the author, following Strijbosch et alii where possible, is given at the end of the article.

Systematische soortenlijst van de Europese herpetofauna met Nederlandse benaming

Goudstreepsalamander (*Chioglossa lusitanica*)

Klasse Amphibia (amfibieën)

Orde Caudata (salamanders)

Familie Salamandridae (echte salamanders)

Calotriton arnoldi Carranza & Amat, 2005 – Montsenybeeksalamander *

Calotriton asper (Dugès, 1852) - Pyreneeënbeeksalamander

Chioglossa lusitanica Bocage, 1864 - Goudstreepsalamander

Euproctus montanus (Savi, 1838) – Corsicaanse beeksalamander

Euproctus platycephalus (Gravenhorst, 1829) – Sardijnse beeksalamander

Lissotriton boscai (Lataste, 1879) – Iberische watersalamander

Lissotriton helveticus (Razoumowsky, 1789) - Vinpootsalamander

Lissotriton italicus (Peracca, 1898) – Italiaanse watersalamander

Lissotriton montandoni (Boulenger, 1880) - Karpatensalamander

Lissotriton vulgaris (Linnaeus, 1758) – kleine watersalamander

Lyciasalamandra belverseni (Pieper, 1963) – Karpathossalamander *

Mesotriton alpestris (Laurenti, 1768) - Alpenwatersalamander

Pleurodeles waltl Michahelles, 1830 - ribbensalamander

Salamandra atra Laurenti, 1768 - Alpenlandsalamander

Salamandra corsica Savi, 1838 – Corsicaanse vuursalamander

Salamandra lanzai Nascetti, Andreone, Capula & Bullini, 1988 – Lanza's landsalamander

Salamandra salamandra (Linnaeus, 1758) - vuursalamander

Salamandrina perspicillata (Savi, 1821) – noordelijke brilsalamander *

Salamandrina terdigitata (Bonnaterre, 1789) – zuidelijke brilsalamander *

Triturus carnifex (Laurenti, 1768) – Italiaanse kamsalamander

Triturus cristatus (Laurenti, 1768) - kamsalamander

Triturus dobrogicus (Kiritzescu, 1903) - Donaukamsalamander

Triturus karelinii (Strauch, 1870) - Balkankamsalamander

Triturus marmoratus (Latreille, 1800) - marmersalamander

Triturus pygmaeus (Wolterstorff, 1905) - dwergmarmersalamander

Familie Plethodontidae (longloze salamanders)

Dwergmarmarsalamander (*Triturus pygmaeus*)

- Speleomantes ambrosii* (Lanza, 1955) – Ambrosi's grotto salamander
- Speleomantes flavus* (Stefani, 1969) – Monte-Albogrotto salamander
- Speleomantes genei* (Temminck & Schlegel, 1838) – Zuid-Sardijnse grotto salamander
- Speleomantes imperialis* (Stefani, 1969) – geurende grotto salamander
- Speleomantes italicus* (Dunn, 1923) – Italiaanse grotto salamander
- Speleomantes strinatii* (Aellen, 1958) – Ligurische grotto salamander
- Speleomantes supramontis* (Lanza, Nascetti & Bullini, 1986) - Supramontegrotto salamander

Familie Proteidae (olmen)

- Proteus anguinus* Laurenti, 1768 - olm

Orde Anura (kikkers en padden)

Familie Pipidae (klauwkikkers en pipa's)

- Xenopus laevis* (Daudin, 1802) – Afrikaanse klauwkikker – ingeburgerde exoot

Familie Alytidae (schijftongkikkers en vroedmeesterpadden)

- Alytes cisternasii* Boscá, 1879 – Iberische vroedmeesterpad
- Alytes dickhilleni* Arntzen & García-París, 1995 – Andalusische vroedmeesterpad
- Alytes muletensis* (Sanchíz & Adrover, 1977) - Balearenvroedmeesterpad
- Alytes obstetricans* (Laurenti, 1768) - vroedmeesterpad

- Discoglossus galganoi* Capula, Nascetti, Lanza, Bullini & Crespo, 1985 – Iberische schijftongkikker *

- Discoglossus montalentii* Lanza, Nascetti, Capula & Bullini, 1984 – Corsicaanse schijftongkikker

- Discoglossus pictus* Otth, 1837 - schijftongkikker

- Discoglossus sardus* Tschudi in: Otth, 1837 – Tyrreense schijftongkikker

Familie Bombinatoridae (vuurbuikpadden)

- Bombina bombina* (Linnaeus, 1761) - roodbuikvuurpad
- Bombina pachypus* (Bonaparte, 1838) – Italiaanse geelbuikvuurpad *
- Bombina variegata* (Linnaeus, 1758) - geelbuikvuurpad

Familie Pelobatidae (knoflookpadden)

- Pelobates cultripes* (Cuvier, 1829) – Iberische knoflookpad
- Pelobates fuscus* (Laurenti, 1768) - knoflookpad
- Pelobates syriacus* Boettger, 1889 – Syrische knoflookpad

Familie Pelodytidae (groengestipte kikkers)

- Pelodytes ibericus* Sánchez-Herráiz, Barbadillo, Machordom & Sanchiz, 2000 – Iberische groengestipte kikker

Iberische vroedmeesterpad (*Alytes cisternasii*)

Pelodytes punctatus (Daudin, 1802) – groengestipte kikker

Familie Bufonidae (echte padden)

Bufo bufo (Linnaeus, 1758) – gewone pad

Epidalea calamita Laurenti, 1768 - rugstreeppad

Pseudepidalea viridis Laurenti, 1768 – groene pad

Familie Hylidae (boomkikkers)

Hyla arborea (Linnaeus, 1758) - boomkikker

Hyla intermedia Boulenger, 1882 – Italiaanse boomkikker

Hyla meridionalis Boettger, 1874 – mediterrane boomkikker

Hyla sarda (De Betta, 1853) – Tyrreense boomkikker

Familie Ranidae (echte kikkers)

Lithobates catesbeianus (Shaw, 1802) – Amerikaanse brulkikker

Pelophylax bedriagae (Camerano, 1882) – oostelijke meerkikker

Pelophylax cerigensis (Beerli, Hotz, Tunner, Heppich & Uzzell, 1994) - Karpathosmeerkikker

Pelophylax cretensis (Beerli, Hotz, Tunner, Heppich & Uzzell, 1994) – Kretenzische meerkikker

Pelophylax epeiroticus (Schneider, Sofianidou & Kyriakopoulou-Sklavounou, 1984) – Griekse poelkikker

Pelophylax kl. *esculentus* (Linnaeus, 1758) - bastaardkikker

Pelophylax kl. *grafi* (Crochet, Dubois, Ohler & Tunner, 1995) – Grafts bastaardkikker

Pelophylax kurtmuelleri (Gayda, 1940) - Balkanmeerkikker

Pelophylax lessonae (Camerano, 1882) - poelkikker

Pelophylax perezi (Seoane, 1885) – Iberische meerkikker

Pelophylax ridibundus (Pallas, 1771) - meerkikker

Pelophylax shqipericus (Hotz, Uzzell, Günther, Tunner & Heppich, 1987) – Albanese poelkikker

Rana arvalis Nilsson, 1842 - heikikker

Rana dalmatina Fitzinger in: Bonaparte, 1839 - springkikker

Rana graeca Boulenger, 1891 – Griekse beekkikker

Rana iberica Boulenger, 1879 – Iberische beekkikker

Rana italica Dubois, 1987 – Italiaanse beekkikker

Rana latastei Boulenger, 1879 – Italiaanse springkikker

Syrische knoflookpad (*Pelobates cultripes*)

Rana pyrenaica Serra-Cobo, 1993 - Pyreneeënbeekkikker

Rana temporaria Linnaeus, 1758 – bruine kikker

Klasse Reptilia (reptielen)

Orde Chelonii (schildpadden)

Familie Cheloniidae (zeeschildpadden)

Caretta caretta (Linnaeus, 1758) - dikkopschildpad

Familie Testudinidae (landschildpadden)

Eurotestudo hermanni (Gmelin, 1789) – Griekse landschildpad

Iberische beekkikker (*Rana iberica*)

Testudo graeca Linnaeus, 1758 – Moorse landschildpad

Testudo marginata Schoepff, 1792 - Klokschildpad

Familie Geomydidae (waterschildpadden van de Oude Wereld)

Mauremys leprosa (Schweigger, 1812) – Moorse beekschildpad

Mauremys rivulata (Valenciennes, 1833) - Balkanbeekschildpad

Familie Emydidae (waterschildpadden van de Nieuwe Wereld)

Emys orbicularis (Linnaeus, 1758) – Europese moerasschildpad

Trachemys scripta (Schoepff, 1792) ssp. *scripta* - roodwangschildpad – ingeburgerde exoot

Orde Squamata (geschubden)

Onderorde Sauria (hagedissen)

Familie Agamidae (agames)

Laudakia stellio (Linnaeus, 1758) - hardoen

Familie Chamaeleonidae (kameleons)

Chamaeleo africanus Laurenti, 1768 – Afrikaanse kameleon

Chamaeleo chamaeleon (Linnaeus, 1758) – gewone kameleon

Familie Gekkonidae (gekkos)

Euleptes europaea (Gené, 1839) - bladvingergekko

Hemidactylus turcicus (Linnaeus, 1758) – Europese tjitjak

Tarentola mauritanica (Linnaeus, 1758) - muurgekko

Mediodactylus kotschy (Steindachner, 1870) - naaktvingergekko

Familie Lacertidae (echte hagedissen)

Acanthodactylus erythrurus (Schinz, 1833) - franjeteenhagedis

Algyroides fitzingeri (Wiegmann, 1834) – Tyrreense kielhagedis

Algyroides marchi Valverde, 1958 – Andalusische kielhagedis

Algyroides moreoticus Bibron & Bory de Saint-Vincent, 1833 - Peloponnesoskielhagedis

Algyroides nigropunctatus (Duméril & Bibron, 1839) – Dalmatische kielhagedis

Archaeolacerta bedriagae (Camerano, 1885) – Tyrreense berghagedis

Dalmatolacerta oxycephala Duméril & Bibron, 1839 - Spitskophagedis

Darevskia praticola (Eversmann, 1834) - weidehagedis

Dinarolacerta mosorensis Kolombatovic, 1886 - Mosorberghagedis

Gewone kameleon (*Chamaeleo chamaeleon*)

Eremias arguta (Pallas, 1773) - steppehagedis

Hellenolacerta graeca Bedriaga, 1886 – Griekse berghagedis

Iberolacerta aranica (Arribas, 1993) - Aranberghagedis

Iberolacerta aurelioi (Arribas, 1994) - Andorrabergagedis

Iberolacerta bonnali (Lantz, 1927) - Pyreneeënberghagedis

Iberolacerta cyreni (Müller & Hellmich, 1937) – Spaanse berghagedis *

Iberolacerta galani Arribas, Carranza & Odierna, 2006 – Leonberghagedis *

Iberolacerta horvathi (Méhely, 1904) – Kroatische berghagedis

Iberolacerta martinezricai (Arribas, 1996) – Peña de Franciaberghagedis *

Iberolacerta monticola (Boulenger, 1905) – Iberische berghagedis

Lacerta agilis Linnaeus, 1758 - zandhagedis

Lacerta bilineata Daudin, 1802 – westelijke smaragdhagedis

Lacerta schreiberi Bedriaga, 1878 – Iberische smaragdhagedis

Lacerta trilineata Bedriaga, 1886 - reuzensmaragdhagedis

Lacerta viridis (Laurenti, 1768) – oostelijke smaragdhagedis

Ophisops elegans Ménériés, 1832 - slangenoohagedis

Podarcis bocagei (Seoane, 1884) – Noordwest-Iberische hagedis

Podarcis carbonelli Pérez Mellado, 1981 – Zuidwest-Iberische hagedis

Podarcis erhardii (Bedriaga, 1876) – Egeïsche muurhagedis

Podarcis filfoleensis (Bedriaga, 1876) – Maltese muurhagedis

Podarcis gaigeae (Werner, 1930) - Skyroshagedis

Podarcis hispanicus “morphotype 1” – Spaanse muurhagedis (partim)

Podarcis hispanicus “morphotype 2” – Spaanse muurhagedis (partim)

Podarcis hispanicus “morphotype 3” – Spaanse muurhagedis (partim)

Podarcis hispanicus (Steindachner, 1870) s.s. – Spaanse muurhagedis (partim)

Podarcis lilfordi (Günther, 1874) - Balearenhagedis

Podarcis melisellensis (Braun, 1877) - karsthagedis

Podarcis milensis (Bedriaga, 1882) - Miloshagedis

Podarcis muralis (Laurenti, 1768) - muurhagedis

Podarcis peloponnesiacus (Bibron & Bory de Saint-Vincent, 1833) - Peloponnesoshagedis

Balearenhagedis (*Podarcis lilfordi*) - ssp. *gigliolii*

Podarcis pityusensis (Boscá, 1883) - Pityusenhagedis

Podarcis raffonei (Mertens, 1952) – Eolische hagedis

Podarcis siculus (Rafinesque, 1810) - ruïnehagedis

Podarcis tauricus (Pallas, 1814) – Taurische hagedis

Podarcis tiliguerta (Gmelin, 1789) – Tyrreense muurhagedis

Podarcis vaucheri (Boulenger, 1905) – Maghrebijnse muurhagedis *

Podarcis waglerianus Gistel, 1868 – Siciliaanse hagedis

Psammodromus algirus (Linnaeus, 1758) – Algerijnse zandloper

Psammodromus hispanicus Fitzinger, 1826 – Spaanse zandloper

Scelarcis perspicillata (Duméril & Bibron, 1839) - brilhagedis

Teira dugesii (Milne-Edwards, 1829) - Madeirahagedis – ingeburgerde exoot

Timon lepidus (Daudin, 1802) - parelhagedis

Zootoca vivipara (Jacquin, 1787) – levendbarende hagedis

Familie Scincidae (skinken)

Ablepharus kitaibelii Bibron & Bory de Saint-Vincent, 1833 - slangenogskink

Chalcides bedriagai (Boscá, 1880) – Iberische skink

Chalcides chalcides (Linnaeus, 1758) - hazelskink

Chalcides ocellatus (Forskål, 1775) - parelskink

Chalcides striatus (Cuvier, 1829) – gestreepte hazelskink

Ophiomorus punctatissimus (Bibron & Bory de Saint-Vincent, 1833) – pootloze skink

Familie Anguidae (hazelwormen)

Anguis cephalonica Werner, 1894 - Peloponnesoshazelworm

Anguis fragilis Linnaeus, 1758 - hazelworm

Pseudopus apodus (Pallas, 1775) - scheltopusik

Onderorde Amphisbaenia (wormhagedissen)

Familie Amphisbaenidae (wormhagedissen s.s.)

Blanus cinereus (Vandelli, 1797) – Moorse wormhagedis

Onderorde Serpentes (slangen)

Familie Typhlopidae (wormslangen)

Typhlops vermicularis Merrem, 1820 - wormslang

Familie Boidae (wurgslangen)

Eryx jaculus (Linnaeus, 1758) - zandboa

Familie Colubridae (ringslangachtigen)

Hoefijzerslang (*Hemorrhois hippocrepis*)

Westelijke mutsslang (*Macroprotodon brevis*)

- Coronella austriaca* Laurenti, 1768 – gladde slang
Coronella girondica (Daudin, 1803) – Girondische gladde slang
Dolichophis caspius (Gmelin, 1789) – Kaspische toornslang
Eirenis modestus (Martin, 1838) - maskerdwergslang
Elaphe quatuorlineata (Lacépède, 1789) – (westelijke) vierstreepslang
Elaphe sauromates (Pallas, 1814) – oostelijke vierstreepslang, gevlekte slang*
Hemorrhois algirus (Jan, 1863) – Algerijnse toornslang
Hemorrhois hippocrepis (Linnaeus, 1758) - hoefijzerslang
Hierophis gemonensis (Laurenti, 1768) - Balkantoorntlang
Hierophis viridiflavus (Lacépède, 1789) – geelgroene toornslang
Macroprotodon brevis (Günther, 1862) – westelijke mutsslang*
Macroprotodon cucullatus (Geoffroy Saint-Hilaire, 1809) – oostelijke mutsslang*
Malpolon insignitus (Geoffroy Saint-Hilaire, 1827) – oostelijke hagedisslang
Malpolon monspessulanus (Hermann, 1804) – westelijke hagedisslang
Natrix maura (Linnaeus, 1758) - adderringslang
Natrix natrix (Linnaeus, 1758) - ringslang
Natrix tessellata (Laurenti, 1768) - dobbelsteenslang
Platycephalus collaris (Müller, 1878) – roodkoptoorntlang
Platycephalus najadum (Eichwald, 1831) – slanke toornslang
Rhinechis scalaris (Schinz, 1822) – trapslang
Telescopus fallax (Fleischmann, 1831) - katslang
Zamenis lineatus (Camerano, 1891) – Italiaanse esculaapslang
Zamenis longissimus (Laurenti, 1768) - esculaapslang
Zamenis situla (Linnaeus, 1758) - luipaardslang

Familie Viperidae (adders)

- Macrovipera schweizeri* (Werner, 1935) - Milosadder
Montivipera xanthina (Gray, 1849) – Kleinaziatische adder
Vipera ammodytes (Linnaeus, 1758) - zandadder
Vipera aspis (Linnaeus, 1758) - aspisadder
Vipera berus (Linnaeus, 1758) - adder
Vipera latastei Boscá, 1878 - wipneusadder
Vipera renardi (Christoph, 1861) - steppeadder
Vipera seoanei Lataste, 1879 – Cantabrische adder
Vipera ursinii (Bonaparte, 1835) – weideadder

Ringslang (*Natrix natrix*); ssp.
astreptophora

Esculaapslang (*Zamenis longissimus*)

Kleinaziatische adder
(*Montivipera xanthina*)

- ARNOLD, E.N. (2002). Reptiles and Amphibians of Europe. Princeton Field Guides.
- ARNOLD, E.N.; BURTON, J.A.; OVENDEN, D.W. (1978). A field guide to the Reptiles and Amphibians of Britain and Europe. Collins Field Guide, Harper Collins, London.
- BAUER, L. (2006). Standaardnaamlijst voor de herpetofauna van Europa – Reptilia. *Lacerta* 64(3): 106-113.
- FRITZ, U.; SIROKY, P.; KAMI, H.; WINK, M. (2005). Environmentally caused dwarfism or a valid species - is *Testudo weissingeri* Bour, 1996 a distinct evolutionary lineage? New evidence from mitochondrial and nuclear genomic markers. *Molecular Phylogenetics and Evolution* 37: 389-401
- LINNAEUS, C. (1758). *Systema naturæ per regna tria naturæ, secundum classes, ordines, genera, species, cum characteribus, differentiis, synonymymis, locis*. Tomus I. Editio decima, reformata. Holmiae.
- NAGY, Z.T.; LAWSON, R.; JOGER, U.; WINK, M. (2004). Molecular systematics of racers, whipsnakes and relatives (Reptilia: Colubridae) using mitochondrial and nuclear markers. *Journal of Zoological Systematics and Evolutionary Research* 42: 223–233.
- SCHÄTTI, B., UTIGER, U. (2001). *Hemerophis*, a new genus for *Zamenis socotrar* Günther, and a contribution to the phylogeny of Old World racers, whip snakes, and related genera (Reptilia: Squamata: Colubrinae). *Revue suisse de Zoologie* 108: 919-948.
- SPEYBROECK, J., CROCHET P.-A. (ingediend). The species list of the European herpetofauna – a tentative update (March 2007), Podarcis.
- STRIJBOSCH, H.; STUMPEL, A.H.P.; CREEMERS, R.C.M.; VAN DELFT, J.J.C.W.; GROENVELD, A.; BAUWENS, D. (2005). Standaardlijst voor de Nederlandse namen van de Europese amfibieën en reptielen. *RAVON* 21 7(3): 65-72.
- STUMPEL-RIENKS, S.E. (1992). *Nomina herpetofaunae Europaeae – Die Trivialnamen der Herpetofauna Europas*. Supplementary part of *Handbuch der Reptilien und Amphibien Europas* (ed. Wolfgang Böhme). Aula-Verlag, Wiesbaden.

Aspisadder (*Vipera aspis*); ssp. *zinnikeri*